

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

FINALLY

3

Izvedbo tega projekta je financirala Evropska komisija. Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

KAJ JE VSEBINA MODULA 3? RAZUMNO IZPOSOJANJE

**TEMA 1 UPRAVLJANJE DOLGOV: PREVIDNO RAVNANJE S
POSOJILI**

TEMA 2 STROŠKI POSOJILA

TEMA 3 IZBIRA POSOJILODAJALCA IN VRSTE POSOJILA

TEMA 4 NADZIRANJE DOLGA

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

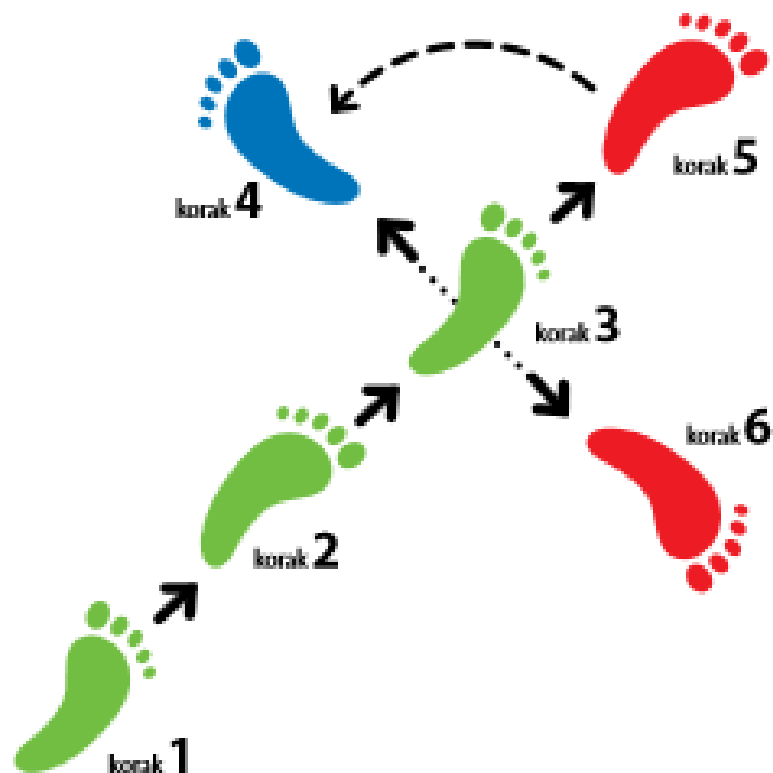

Lifelong
Learning
Programme

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

3+3 koraki Pametne poti

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

RAZVOJNO
IZBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

3+3 koraki Pametne poti

- ✓ Kako si lahko izposodim denar?
- ✓ Kje si ga lahko izposodim?
 - ✓ Kakšen je strošek?

TEMA 1: UPRAVLJANJE DOLGOV: PREVIDNO RAVNANJE S POSOJILI

Kakšni so vaši običajni razlogi za dodatne stroške?

Ste si že kdaj izposodili denar?

Kdo vam je posodil denar?

Ste imeli težave pri vračanju denarja?

Izkušnje izposojanja (vaja 3a)

Izposojevalec					
Družinski člani, sorodniki in prijatelji					
Oderuhi					
Humanitarna organizacija					
Kreditne zadruga					
Banke					
Drugo					

Izkušnje izposojanja (Diskusija)

Kateri so legalni viri za izposojanje denarja?

Kaj mora prosilec za posojilo imeti s seboj?

Ali je možno dobiti posojilo za revne?

Kaj je zavarovanje?

Splošni nasveti za izposojanje:

✓ Ne izposojajte si več, kolikor res potrebujete.

✓ Izposojeni denar potrošite pametno in se držite svojih načrtov.

TEMA 2: STROŠKI POSOJILA

Kaj je posojilna pogodba?
Kaj so stroški posojila?
Kaj so stroški obresti?
Kaj je informativni izračun posojila?
Kaj je neformalno posojilo?

TEMA 2: STROŠKI POSOJILA

POSOJILNA POGODBA

- ✓ Formalna pogodba, podpišeta jo posojilodajalec in posojilojemalec.

STROŠKI POSOJILA

- ✓ Nadomestilo za osebo (institucijo), ki je posodila denar.

PLAČILO OBRESTI

- ✓ Denar, ki ga moraš vrniti posojilodajalcu poleg glavnice.

INFORMATIVNI IZRAČUN POSOJILA

- ✓ Sistem, ki omogoča posojilojemalcu, da si izračuna število obrokov in znesek.

NEFORMALNO POSOJILO

- ✓ Posojilo od oseb, ki niso pooblaščen za dajanje posojil.

Informativni izračun posojila (vaja 3b - 1.del)

- ✓ Kliknite na povezavo: <https://www.nlb.si/kredit-akcija/#> (primer)
- ✓ Kalkulator ima več različnih aktivnih celic, v katere morate vnesti vrednosti.
- ✓ Najpogosteje se boste odločali o višini posojila, trajanju in možnostih zavarovanja posojila s pologom.

Informativni izračun posojila (vaja 3b - 2.del)

Vnašanje podatkov v pravilna polja. Kalkulator nato sam izračuna rezultate. Rezultat je najpogosteje podan v obliki skupnega stroška posojila, ki ga je treba vrniti ob koncu trajanja posojila, ali pa v obliki višine mesečnega obroka. Rezultat se lahko spremeni ob vsaki spremembi vnosa v celice. Zelo priporočljivo je, da z nalogo nadaljujete s študijo primera, s spremenljivimi parametri (naključnimi ali resničnimi). Za uvod lahko uporabite sledeči primer:

- Znesek posojila: 1.000,00
- Obrestna mera: 3%, 5%, 7%
- Trajanje posojila (v letih): 1, 3, 5
- Skupni mesečni (letni) obrok: spremenljivo, po dogovoru

Kako izračunati obresti posojila brez pomoči kalkulatorja za informativni izračun? (vaja 3c)

$$\text{POSOJILO} \times \left[1 + \text{OBRESTNA MERA} \right] =$$

**OBROK
POSOJILA**

Efektivna obrestna mera I

- ✓ Višje, kot bodo nominalne obresti, višja bo efektivna obrestna mera, če se ostale stvari ne spremenijo.
- ✓ Več obrokov pomeni višje stroške posojila, saj po vsakem obroku efektivno porabiš manj denarja.
- ✓ Različne valute imajo različne obrestne mere.
- ✓ Banke imajo višje obresti pri posojilih v valuti, za katere obstaja možnost, da bodo izgubile na vrednosti.

Efektivna obrestna mera II

- ✓ Kar je na prvi pogled videti ceneje, se lahko včasih spremeni v dražjo alternativo. Ne bi bilo prav, da bi povprečna bančna stranka poskusila uganiti, kaj bo na koncu najceneje.
- ✓ Banke so boljše pri poslovanju z različnimi valutami, tako da so verjetno vse možne spremembe v vrednosti valut glede na druge že vključene v obrestno mero.
- ✓ Najboljše je, da si izposodite v valuti, v kateri boste tudi vračali posojilo, tako se izognete morebitnim stroškom, povezanim s preračunavanjem valut.

TEMA 3: IZBIRA POSOJILODAJALCA IN VRSTE POSOJILA

*Katera banka ima najboljše pogoje za posojilo?
Kaj naj vprašam na banki?
V kolikšnem času dobim posojilo?*

V bančni pisarni– razumevanje postopka pridobitve posojila (vaja 3d – 1. del)

1. korak: Stranka se predstavi uslužbencu banke. Stranka naj bo stara 30 let, moškega spola, zaposlena za nedoločen čas z rednimi prihodki, je poročena s tremi otroki (2 sta šoloobvezna), partnerka pa je brezposelna.

2. korak: Bančni uslužbenec ga prosi za razlog za posojilo.

3. korak: Stranka lahko odgovori, da potrebuje posojilo za prenovo družinskega stanovanja. Stranka je izračunala, da potrebuje 5.000,00 EUR za prenovo. Na televiziji je videla promocijsko ponudbo banke in od prijateljev je slišala, da banka ponuja ugodne pogoje v primerjavi z drugimi bankami.

V bančni pisarni– razumevanje postopka pridobitve posojila (vaja 3d – 2. del)

4. korak: Stranka predstavi osnovna dejstva in dokumente o svojem finančnem stanju. Stranka lahko odgovori, da ima reden mesečni prihodek v višini 850 EUR in dodatne prihodke v obliki otroškega dodatka (105 EUR/mesec).

5. korak: Bančni uslužbenec predstavi posojilne pogoje. Uslužbenec mora predstaviti stranki ponudbo banke (na podlagi resnične bančne ponudbe) in razložiti prednosti storitve, obveznosti in pogoje, ki jih mora kot stranka izpolnjevati.

6. korak: Stranka preučuje ponudbo in sprašuje o ponudbi.

7. korak: Če so pogoji sprejemljivi, bo stranka pričela z uradno vlogo za posojilo in počakala na odobritev.

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

RAZVOJNO
IZOBRAŽEVALNI
CENTER NOVO MESTO

**Katera je najboljša možnost za izposojanje?
Ali lahko dobim posojilo tudi, če nisem zaposlen?
Kako dolgo traja proces odobritve posojila?
Kaj je zaščita pravic posojilojemalca?
Kaj je refinanciranje posojila?**

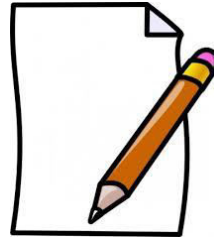

Izbiranje med različnimi vrstami posojil (Vaja 3e)

Posojilodajalci	Vrsta posojila	Strošek posojila	Posojilni pogoji	Trajanje postopka	Zaščita posojilojemalčevih pravic
Družinski člani, sorodniki in prijatelji					
Oderuhi					
Humanitarne organizacije					
Kreditne zadruge					
Banka A	Potrošniški krediti				
Banka A	Debetna kartica z možnostjo prekoračitve				
Banka A	Kreditne kartice				
Banka B	Potrošniški krediti				
Banka B	Debetna kartica z možnostjo prekoračitve limita				
Banka B	Kreditne kartice				
....					

Kaj veste o bančnih storitvah v povezavi s posojili? (vaja 3f)

Sestanek z bratoma Horvat

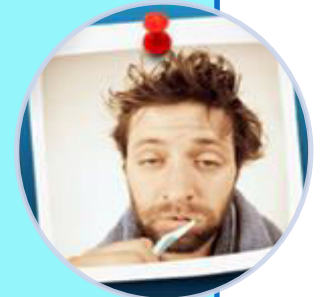
- Natakár
- Mesečni prihodek 700 eur + 100 eur napitnin

Peter (30 let)

- Nezaposlen
- Mesečni prihodek 200 eur socialne podpore

Jan (28 let)

Brata Horvat sta nam predstavila bančne storitve v povezavi s posojili

Kreditna kartica „posojilo v žepu„

- Je plačilna kartica, s katero lahko dvigneš denar ali plačaš z denarjem, ki ga dejansko še nimaš.
- Določen čas je to žepno posojilo zastonj, vendar moraš kasneje plačati obresti za izposojen denar.

Obrestna mera „denar dela denar„

- Denar, posojen banki.
- Tržna obrestna mera je odvisna od obresti, ki jih določa centralna banka.
 - Za depozite je to denar, ki ga plača banka stranki.
 - Za posojilo je to denar, ki ga plača stranka banki.

Kreditna kartica

- ✓ Pogosto uporabljena za izposojanje od banke.
- ✓ Izdelek je dostopen le najboljšim posojilojemalcem.
- ✓ Če nimate rednega dohodka ali stalne zaposlitve ali ste že vzeli veliko posojilo, vam lahko prošnjo za kreditno kartico zavrnejo.

Debetna kartica

- ✓ Naložite svoj denar, ki ga že imate na banki.
- ✓ Uporabljajo jo stranke za izposojanje denarja.
- ✓ Visoki stroški.

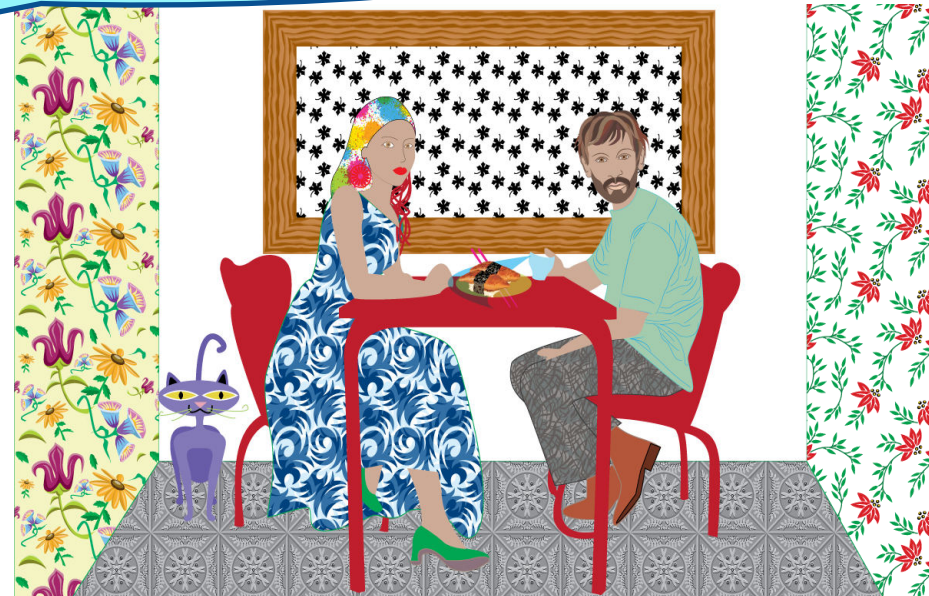
Nasveti za uporabo bančnih kartic

- ✓ Pozorno preberite in pregledajte podatke v ponudbi za posojilo, preden jo podpišete.
- ✓ Izogibajte se prekoračitvam limita na karticah.
- ✓ Če potrebujete gotovino, jo vzemite iz debetne kartice. Banke zaračunajo provizijo, če dvignete gotovino s kreditno kartico.
- ✓ Če potrebujete gotovino, dvignite na bankomatu vaše banke. Banke zaračunajo provizijo, če dvignete gotovino z bankomata druge banke.

TEMA 4 NADZIRANJE DOLGA

*Kaj se zgodi, če zamujam s plačili?
Kako vem, koliko in kdaj moram plačati?
Kaj naj storim, da bom imel denar za vračilo?*

Načrtovanje družinskega proračuna z denarnim prilivom iz posojila (vaja 3g - 1. del)

Imate dve vrsti kart. Prve so vaši prihodki – denar. Druge karte pa so vaši stroški.

Razdelite prihodke in stroške na redne/predvidene in dodatne.

Dodelite kartam stroškov še karte s prihodki. Razmislite o porazdelitvi prihodkov v rezervo za nepredvidene stroške.

Načrtovanje družinskega proračuna z denarnim prilivom iz posojila (vaja 3g - 2. del)

Dobili ste posojilo.

Predlagajte, kako prilagoditi svoje prihodke in stroške, da vam bo ostalo še dovolj prihodka za plačilo obroka posojila.

Načrtovanje družinskega proračuna z denarnim prilivom iz posojila (vaja 3g - 3. del)

Vaje izposojanja denarja pri sorodnikih brez obresti – učitelj poda podatke za izračune:

- Pokvaril se vam je avto.
- Prenova kopalnice.

Najpomembnejše pravice posojilojemalca

- ✓ Pravica do polne obveščенosti.
- ✓ Pravica do prekinitve pogodbe v primeru, da je banka spremenila pogoje.
- ✓ Pravica do pritožbe v primeru zlorabe banke.

Ostale pravice posojilojemalca

- ✓ Pravica do obveščeniosti o pogodbenih pogojih.
- ✓ Pravica do odstopa od pogodbe brez razloga, nekaj časa po podpisu pogodbe.
- ✓ Pravica do obveščeniosti o spremembi pogojev.

VPRAŠANJA ZA PREVERJANJE RAZUMEVANJA MODULA 3:

1. Razložite razliko med zakonitimi in nezakonitimi viri posojil.
2. Katere so glavne značilnosti oderuštv in zakaj menite, da je takšna praksa etično nesprejemljiva?
3. Kakšna dokazila bo banka zahtevala, da bi ocenila, ali ste ustrezen kandidat za posojilo? Navedite nekaj primerov.
4. Morate imeti premoženje, da bi si lahko izposodili denar? Zakaj?
5. Banka v postopku odobritve kredita zaračuna veliko reči, ki povečajo strošek kredita. Navedite nekaj primerov.
6. Razložite pomen efektivne obrestne mere.
7. Kako je vsota zaračunanih obresti odvisna od obrestne mere, vsote posojila in dobe odplačevanja? Razložite.
8. Naštejte in razložite nekaj pravic posojilojemalca.
9. Če vzamete kredit pri banki, morate upoštevati vaš redni dohodek. Prosimo, navedite nekaj primerov vaših rednih dohodkov.

